

Piotr Kowolik

Profesor doktor habilitowana Janina
Parafiniuk-Soińska ukończyła
pięćdziesiąt lat pracy zawodowej

Nauczyciel i Szkoła 2 (3), 133-136

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Piotr KOWOLIK

Profesor
doktor habilitowana Janina Parafiniuk-Soińska
ukończyła pięćdziesiąt lat pracy zawodowej

Urodziła się 19 XII 1923 roku w malowniczej miejscowości Sokule. Ojciec był pracownikiem kolejowym, równocześnie zajmował się krawiectwem a interesował się bardzo rozległymi problemami – od astronomii i polityki, do codziennych spraw rodziny i środowiska. Miał ponadpodstawowe wykształcenie, znał niezłe język rosyjski, niemiecki. Bardzo dużo pracował, dużo czytał. Matka, nie pracowała zawodowo, prowadziła dom, wychowywała dzieci. Była bardzo opiekuńcza, tolerancyjna, miłowała wszystkie dzieci. Wartości najbardziej cenione w całej rodzinie to: szacunek do pracy, do nauki, rzetelność i uczciwość wobec obowiązków i wobec innych ludzi. Liczne obowiązki nie były traktowane jako przykrość.

Wartości pielęgnowane w domu rodzinnym są widoczne w całym dalszym życiu Janiny Parafiniuk-Soińskiej. Bardzo dużo pracowała, stale uczyła się.

Naukę w szkole podstawowej rozpoczęła w Sokulu, ukończyła w Dołhej w 1935 roku. Dalszą naukę przerwała wojna. Do 1945 roku przebywała w rodzinnych stronach w stale zmienianych miejscowościach. Szczególnie uciążliwy w zakresie bezpieczeństwa był okres po śmierci ojca w 1941 roku. Od tego czasu do końca wojny musiała ukrywać się. Podejmowała różne prace, uczyła dzieci, uczyła się na tajnych kompletach. „Prawdziwą” pracę w zawodzie nauczycielskim rozpoczęła we wrześniu 1946 roku w miejscowości Ruszków, powiat Koło. Tam pracowała trzy lata jako nauczycielka. Kwalifikacje pedagogiczne zdobywała systemem zaocznym w Liceum Pedagogicznym w Koninie. Już wówczas Jej umiejętności pedagogiczne i organizacyjne zostały dostrzeżone i nagrodzone przez inspektora szkolnego w Kole.

W 1949 roku przenosi się do Szczecina i w tym mieście pozostaje do dzisiaj. W początkowym okresie pracuje w Kuratorium Okręgu Szkolnego – pełni różne

funkcje – referendarza, wizytatora, kierownika oddziału. Od 1955–1958 roku pracuje w Wojewódzkim Ośrodku Doskonalenia Kadr Oświatowych na stanowisku kierownika sekcji. Po zlikwidowaniu WODKO wraca do Kuratorium na okres trzech lat na poprzednie stanowisko – wizytatora szkół podstawowych.

Od września 1961 rozpoczyna pracę w zakładach kształcenia nauczycieli. Początkowo pracuje w II Studium Nauczycielskim na stanowisku nauczyciela i pełni obowiązki zastępcy dyrektora. Po przekształceniu w 1970 roku Studium Nauczycielskiego w Wyższą Szkołę Nauczycielską pracuje na stanowisku starszego wykładowcy i pełni funkcję kierownika zakładu Metodyki Nauczania Początkowego. W latach 1973–1985, po przekształceniu WSN w Wyższą Szkołę Pedagogiczną pracuje na stanowisku docenta pełniąc funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki, a od 1978 do 1985 roku Dziekana Wydziału Pedagogicznego. Od września 1985 roku kontynuuje pracę w szkolnictwie wyższym, w nowo utworzonym Uniwersytecie na stanowisku docenta a od lutego 1991 na stanowisku profesora nadzwyczajnego. W Uniwersytecie pełni w dalszym ciągu funkcję kierownika Zakładu Dydaktyki oraz od 1985–1989 roku Dyrektora Instytutu Pedagogiki i Psychologii na Wydziale Humanistycznym. Rezygnuje z funkcji dyrektora Instytutu w sierpniu 1989 roku, kierownikiem Zakładu Dydaktyki pozostaje do odejścia na emeryturę 30 września 1994 roku.

Działalność naukową profesor Janiny Parafiniuk-Soińskiej dokumentują liczne publikacje, prowadzone badania. (Ukazuje je załączony wykaz publikacji w wyborze na stronie 136.)

Odnoszą się one zarówno do problemów teoretycznych, metodologicznych i empirycznych badań z zakresu dydaktyki szkół podstawowych, zwłaszcza klas początkowych a także szkół wyższych. Badania prowadzone na różnych poziomach szkolnictwa łączy ogólna i wspólna idea – podwyższanie jakości kształcenia przez jakość kwalifikacji nauczycielskich oraz pełnym udziale osób uczących się. Szczegółową tematykę inspirują najczęściej doświadczenia zawodowe, aktualnie projektowane i rozwiązywane problemy dydaktyczne i organizacyjne.

Początkowe artykuły zostały poświęcone doskonaleniu wizytacji. Następne liczne artykuły wraz z książką pt. „Przygotowanie dzieci do nauki w klasie pierwszej” oraz podręcznikiem do nauki czytania obejmują problemy uczniów klas początkowych. W tych pracach zostały ukazane przemiany w rozwoju dzieci i stałość metodyczno-organizacyjna na tym szczeblu kształcenia. Ten dysonans J. Parafiniuk-Soińska dostrzega dosyć wczesnie i próbuje nakreślać wizję szkoły przyszłości, wizję kształcenia nauczycieli. Problematyce kształcenia na poziomie wyższym zostały poświęcone dalsze artykuły i prace zwarte. Myślą przewodnią tego cyklu publikacji jest poszukiwanie możliwości zwiększenia aktywności i samodzielności studentów w procesie studiów, wiązania kształcenia z większymi wartościami, z kulturą.

Równoległe z ogólnymi i szerokimi projektami reformatorskimi jak: miejsce pedagogiki wczesnoszkolnej wśród nauk pedagogicznych, jej specyfika, uwarunkowania rozwoju pojawiają się problemy szczegółowe, np. planowanie pracy dy-

daktycznej, pytania i polecenia w procesie kształcenia itp. Wskazuje to na głęboką znajomość szkoły jako instytucji i różnych jej komponentów.

Zakres zainteresowań Janiny Parafiniuk-Soińskiej, pozornie różnorodny. W istocie zawsze chodziło Jej o to by system edukacji był bardziej nowoczesny, bardziej skuteczny. Wszystkie zmiany ściśle wiązała z jakością kształcenia nauczycieli i jakością treści kształcenia.

J. Parafiniuk-Soińska była redaktorem licznych prac zbiorowych, kierownikiem badań zespołowych, recenzentem prac indywidualnych, prac zwartych, recenzji doktorskich i habilitacyjnych. Stały, aktywny udział w wielu konferencjach naukowych, szkoleniach, komisjach naukowych, programowych to również poważny zakres Jej działalności, tak rozległy, że trudno wszystko zarejestrować w krótkiej biografii.

Za zasługi w pracy nauczycielskiej i naukowo-badawczej J. Parafiniuk-Soińska została odznaczona: Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski (1975), Złotym Krzyżem Zasługi (1969), Odznaką Gryfa Pomorskiego (1958), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1955), Złotą Odznaką Związku Nauczycielstwa Polskiego (1979). W ciągu całego okresu pracy naukowej otrzymała 5 nagród Ministra Oświaty, ponad 30 nagród lokalnych.

Życiorys może być wzorem, jeśli chodzi o harmonijne łączenie pracy naukowo-badawczej, nauczycielskiej, społecznej w służbie oświaty, której podporządkowała całe swoje życie bez względu na to, w jakich warunkach przychodziło Jej tę służbę pełnić. W tak pracowitym życiu trudno coś podkreślić jako szczególne. Są to zasługi nie dające się ująć w jakieś nawet najogólniejsze ramy i hierarchizować. Wszystkie w swoim czasie były wielce znaczące dla społeczności akademickich, dla szeroko pojętej oświaty.

Była i jest nauczycielem wielu roczników studentów. Wypromowała ponad 600 magistrów pedagogiki. Chyba we wszystkich szkołach naszego regionu uczą Jej uczniowie. Wszyscy oni przekazują następnym pokoleniom nie tylko wiedzę ale pracowitość, sumiennność, rzetelność, obowiązkowość w dużej mierze to, czego się nauczyli od Niej.

Pracę magisterską na temat: „Organizacja kształcenia na studiach zaocznych” napisała pod kierunkiem prof. Józefa Kozłowskiego z IKN w Warszawie na Uniwersytecie Warszawskim.

„Przygotowanie dzieci do nauki w klasie pierwszej szkoły podstawowej” – to temat rozprawy doktorskiej, której promotorem był prof. Tadeusz Krajewski z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. Recenzentami byli: prof. Jan Konopnicki z UJ w Krakowie i prof. Bolesław Hornowski z UAM w Poznaniu. Rozprawa była obroniona w Uniwersytecie A. Mickiewicza w Poznaniu. Praca habilitacyjna również była bronią w Poznaniu, a tytuł jej brzmiał: „Struktura i efekty samodzielnego studiowania”. Opiekunem naukowym był prof. Tadeusz Krajewski (UAM-Poznań) a recenzentami byli: prof. Ludwik Bandura (Uniwersytet Gdański) i prof. Jan Zborowski (UJ-Kraków).

I. Monografie, studia, rozprawy

1. Przygotowanie dzieci do nauki w klasie pierwszej szkoły podstawowej. Poznań–Szczecin, PWN, 1971.
2. Struktura i efekty samodzielnego studiowania. Warszawa–Poznań, PWN, 1976.
3. Studenci a kultura. PWN, Warszawa–Poznań, 1986.
4. Samodzielne uczenie się w procesie dydaktycznym. Szczecin, US, 1988.
5. Teoretyczne i empiryczne przesłanki doboru i układu treści kształcenia nauczycieli. Szczecin, US, 1994 r.
6. Zarys pedagogiki wczesnoszkolnej. Szczecin 1996.

II. Prace redakcyjne

1. Praca środowiskowa szkół w województwie szczecińskim (współredakcja), IKNIBO Szczecin 1980.
2. Warunki i efekty funkcjonowania zbiorczych szkół gminnych (red.), Poznań–Szczecin, PWN, 1981.
3. Reformowane nauczanie początkowe (red.), Szczecin, IKNIBO, 1981.
4. Opieka nad dziećmi specjalnej troski (red.), Zeszyty Naukowe WSP nr 36, Prace Wydziału Pedagogicznego nr 12, Szczecin, WSP, 1952.
5. Kształtowanie samodzielności studentów w procesie wyższych studiów (red.), Zeszyty Naukowe WSP nr 40. Prace Wydziału Pedagogicznego nr 13, Szczecin, WSP, 1983.
6. Zeszyty Naukowe nr 2. Prace Pedagogiczne nr 14, Szczecin, US, 1986.
7. Wybrane problemy nauczania początkowego (red.), Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Prace Pedagogiczne nr 15, 1988.
8. Doskonalenie systemu komunikacji dydaktycznej (red.), Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej. Szczecin, US, 1990.
9. Cele i treści kształcenia (red.), Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 49 – Prace Pedagogiczne nr 16, Szczecin 1990.
10. Kształtowanie samodzielności uczniów klas początkowych (red.), Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Szczecin, US, 1990.

Ponadto opublikowała 75 artykułów i komunikatów naukowych, 30 recenzji naukowych i innych opracowań.